

Predstava **Podsvet** v **Prešernovem gledališču** Kranj

RADIO SLO 3 (PROGRAM ARS), 06. 10. 2016, **SVET KULTURE**, 16:25

PETRA TANKO: Ali imajo dejanja v virtualnem svetu interneta posledice za resnični svet? To je osrednje vprašanje predstave **Podsvet**, virtualne srhljivke ameriške dramatičarke in igralk Jennifer Haley. Slovenska praizvedba v režiji Dušana Jovanovića bo v soboto v **Prešernovem gledališču** Kranj, predstava pa je nastala v koprodukciji s Slovenskim narodnim gledališčem Nova Gorica. Aleksander Čobec.

ALEKSANDER ČOBEK: V provokativni drami **Podsvet** se avtorica sprašuje ali je mogoč svet brez posledic in ali je v virtualnem svetu mogoče izživeti vse, tudi pedofilijo in zločin ne da bi za to nosili posledice. In ne da bi to vplivalo na resničnost. Ob tem pa odpira vprašanje svobode in identitete. Navidezno osrednja tema je pregon pedofilskih in drugih skrajnih spolnih praks, deluje kot detektivka ki odpira vprašanje etike v virtualnih svetovih. Asistentka režije Klavdija Zupan.

KLAVDIJA ZUPAN: V predstavi je pravzaprav virtualen svet nekako nakazan kot prostor totalnega užitka. Na nek način se ta totalen užitek križa z črko zakona, se pravi če smo v virtualnem, lahko popolnoma svobodni, potem tudi ni omejitev v tem kaj počnemo. In avtorica se je odločila za prikaz domene v kateri lahko gostje zadovoljuje svoje najbolj perverzne, oziroma družbeno najbolj obsojene nagnjenja ali želje. Gre na nek način za domeno, ki dovoljuje gostom izživljanje svojih recimo pedofilskih nagnenj. Tekst je napisan zelo pametno, tako da ni moralističen in na nek način tudi to vprašanje pedofilstva stopi v drugi plan, ker se izkaže da pravzaprav nihče ni svoboden, oziroma vsakdo mora prevzeti odgovornost za svoja dejanja, tudi če so zgolj virtualna, oziroma tudi virtualna dejanja vplivajo na naš čustveni svet. Tako da na nek način je pravzaprav to zgodba o ljubezni in o sprejemanju ljubezni v vseh njenih pojavnih oblikah.

ČOBEK: Posebnost tega virtualnega sveta pa je, da omogoča zelo konkretne različne čutne izkušnje. Torej izkušnje vseh čutov, ne le samo vida. Torej pedofili lahko dejansko uživajo z vsemi čuti v spolnem dejanju.

ZUPAN: Ja. Ampak tudi tukaj je pravzaprav avtorica postavila svet čutnosti v vsej svoji raznolikosti. Postavila je dogajanje v prihodnost, kjer nekako opisuje realni družbeni svet kot zelo odtujen, kot prostor, kjer pravzaprav ni več človeškega stika. In zato ta svet omogoča ne samo te ekstremne akcije, ampak recimo omogoča tudi take zelo... Za naše razmere še vedno zelo vsakdanje čutne izkušnje kot je recimo občutek vetra, potenje dlani, občutek vrtenja ob glasbi. Skratka neke take drobne užitke, ki jih v današnjem svetu niti ne zaznavamo več. In prav zato je ta domena tako vabljiva, ker omogoča pravzaprav medčloveško komunikacijo.

ČOBEK: Umetnost na nek način je virtualna, pa vendarle, gledališče predstavlja neko opozicijo tehnološki virtualnosti kot taki. Gledališče je del tega diskurza, kot ga omogočajo knjige in tako naprej. No in kako zdaj vstopi ta virtualnost na oder v gledališče, v to predstavo?

ZUPAN: Ja, srečo imamo, da je avtorica dobra poznavalka tako virtualnega kot tudi gledališča. In zato mislim, da je besedilo napisano z vsemi gledališkimi atributi. Se pravi ni potrebe po uporabi neke tehnologije, ker vsebina dejansko prihaja skozi like oziroma v primeru gledališke uprizoritve skozi igralce. In mislim, da glavna atrakcija gledališča je še vedno seveda v tej neposredni komunikaciji med ljudmi. Prednost gledališča je ravno v tem, da posreduje vsebino neposredno. To pomeni od ljudi k ljudem in ta prenos informacij oziroma ta način komunikacije je še v veliki prednosti pred trenutno digitalno ali virtualno komunikacijo. Seveda pa obstaja možnost, oziroma tega ne moremo izključiti, da bo v prihodnje tudi tehnologija omogočala te vrste komunikacijo. Živi bili pa videli.

ČOBEK: Drama je bila prvič uprizorjena leta 2013 v Združenih državah Amerike. Premiera slovenske uprizoritve bo v Kranju to soboto. V Novi Gorici pa 19. in 20. oktobra. Igrajo **Vesna Slapar**, **Miha Rodman**, Bine Matoh, Peter Hal in Urška Taufer. Prevajalka je Tina Mahkota, dramaturginja Treza Gregorič, scenografka Meta Hočever, kostumografka Bjanka Adjić Ursulov, avtor glasbe pa Drago Ivanuša.